

well as technologically feasible and directed, enhances the effectiveness of innovative processes and provides strategic competitiveness of innovative products of the companies.

Results. Venture educational, scientific and industrial cluster is a structural and functional component of a mechanism to ensure the competitiveness of innovative products, it stimulates the innovative development based on harmonization and consensus of the interests of all its members which perform their traditional social and economic functions within the cluster and produce a synergistic effect that is reflected in new ideas, developments and innovations.

Cluster model will maximize the use of existing resources to improve the competitiveness of products, combine universities, research organizations, enterprises, authorities in a network that fosters innovative activity of each participant.

Scientific novelty. Venture educational, scientific and industrial cluster proposed allows to ensure the competitiveness of innovative products, which corresponds the objective of the research. The feature of the cluster is that it is based on the principle of balance of interests of the subjects of innovative process, which enables to provide the competitiveness of innovative products of the companies and to increase their adaptive response to environmental changes.

Practical significance. The result of the establishment of the appointed cluster is ensuring of strategic competitiveness of innovative products based on preferences of all participants of the association.

Key words: *structural and functional component of a mechanism to ensure the competitiveness of innovative products, innovative products, a mechanism to ensure the competitiveness of products, strategic competitiveness, venture educational, scientific and industrial cluster.*

УДК 331.107.5:332.122:338.436

ОЛЬШАНСКА О. В.

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
**УДОСКОНАЛЕННЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОЇ БАЗИ ФУНКЦІОНУВАННЯ
РЕГІОНАЛЬНИХ АГРОСОЦІАЛЬНИХ СИСТЕМ**

Мета. Виявлення основних проблем та пошук напрямів удосконалення нормативно-правової бази у сфері соціально-трудова відносин у регіональних агросоціальних системах й становить мету даного дослідження, оскільки є надзвичайно важливим етапом для формування стратегії посилення соціальної орієнтації функціонування аграрного сектору економіки України в цілому.

Методика. Основними методами дослідження являються системний підхід (для виявлення головних аспектів функціонування регіональних агросоціальних систем), індуктивний метод (для формування ефективних підходів для удосконалення нормативно-правової бази функціонування регіональних агросоціальних систем).

Результати. Проаналізовано основні соціально-економічні проблеми, що виникли за період трансформаційних процесів в аграрному секторі економіки України. Визначено необхідність удосконалення та нормативно-правового врегулювання агросоціальних відносин, більш повного збалансування соціальних особливостей розвитку села й розвитку агровиробництва.

Наукова новизна. Визначено, що формування ефективної стратегії посилення соціальної орієнтації функціонування аграрного сектору економіки України залежить від поетапного удосконалення нормативно-правової бази функціонування регіональних агросоціальних систем.

Практична значимість. Обґрунтовано основні напрями удосконалення нормативно-правової бази функціонування регіональних агросоціальних систем, що є важливим чинником прискореного економічного розвитку аграрного сектору економіки.

Ключові слова: регіональні агросоціальні системи, соціально-трудова відносини, нормативно-правова база.

Вступ. У сучасній аграрній сфері економіки України склалася ситуація, коли виробничі успіхи, хоч ще і не досягли рівня доринкового періоду трансформації, але є досить суттєвими. Водночас наявні і негативні наслідки аграрних змін. Це стосується недосконалої структури агровиробництва, коли найкрупніші товаровиробники вибірково зосередилися на експортно орієнтованій продукції, інтенсивні технології виробництва якої призводять до зменшення гумусу в ґрунті, посилення його деградації, збіднення для майбутніх поколінь. Форми вертикальної і горизонтальної інтеграції діяльності, технологічна забезпеченість аграрного виробництва не сприяли зростанню сфери застосування праці в сільській місцевості, фінансові платежі в місцях реєстрації крупних товаровиробників, а не за місцем використання землі збіднили наповнення місцевих бюджетів, що негативно позначилося на відновленні сільської інфраструктури: посилилася міграція населення, погіршилася демографічна ситуація та морально-психологічний стан жителів тощо. Розвиток виробництв з малими трудовозатратами, низький рівень оплати праці, невідповідність місцевих кадрів до роботи в таких умовах підвищили серед найманих працівників частку кваліфікованих працівників інших регіонів, а не місцевих жителів. Більшість зайнятих у селянських господарствах мають мінімальні площі землі для вирощування продукції для власних потреб. Серед них переважають особи старших вікових груп, жінки. Трудовий потенціал цього контингенту населення незначний.

Постановка завдання. Зазначені причини призвели до тривалого скорочення сільського населення, що зумовило знелюднення сільських поселень та зняття їх із статистичного обліку. Уже тривалий період значна частка працездатного сільського населення бере участь у щоденній трудовій міграції, тобто працює за межами села, де проживає. Це викликано зосередженням робочих місць в основному в містах, де є оплачувана робота. Для сільських поселень це має негативні економічні наслідки, оскільки соціальні відрахування із зарплати працівників залишаються за місцем роботи, а не за місцем їх проживання. Зазначені проблеми вимагають удосконалення нормативно-правової бази у сфері соціально-трудових відносин, зокрема щодо найманих працівників, рівня оплати їх праці, податкових відрахувань від заробітку за місцем проживання тощо.

Теоретичним та прикладним проблемам вдосконалення аграрносоціальних відносин, визначенню шляхів подальшого удосконалення нормативно-правової бази у сфері соціально-трудових відносин у сільській місцевості присвячено праці багатьох вітчизняних учених-економістів: Алаєва Е.Б., Бистрякова І.К., Бородіної О.М., Борщевського П.П., Ковалю П.В., Кропивка М.Ф., Куценко В.І., Лисецького А.С., Паламарчука М.М., Прокопи І.В., Саблука П.Т., Фащевського М.І., Шепотько Л.О., Юрчишина В.В. та ін.

Проте, сьогодні багато питань щодо вдосконалення та нормативно-правового врегулювання соціально-трудових відносин у регіональних агросоціальних системах залишаються недостатньо вивченими та потребують ґрунтовного аналізу й оцінки.

Сучасні аграрні відносини не повною мірою враховують соціально-економічні зміни на селі, характер й особливості їх ролі для майбутнього розвитку суспільства в цілому. Це вимагає переоцінки та пошуку шляхів врегулювання та збалансування економічних та соціальних пріоритетів у подальшому розвитку агросоціальних систем регіонів України. Отже, виявлення основних проблем та пошук напрямів удосконалення нормативно-правової бази у сфері соціально-трудових відносин у регіональних агросоціальних системах й становить мету даного дослідження, оскільки є надзвичайно важливим етапом для формування стратегії посилення соціальної орієнтації функціонування аграрного сектору економіки України в цілому.

Результати дослідження. У зв'язку зі зміною змісту праці в сільській місцевості, підвищенням її інтелектуальної компоненти необхідно передбачити перепідготовку та підвищення кваліфікації сільської молоді для роботи за місцем проживання. Для збалансування попиту і пропозиції праці в сільській місцевості потрібно законодавчо передбачити пільгові умови для бізнесу в сільській місцевості, а також для найманих працівників, які будуть працювати в різних сферах діяльності в сільській місцевості — освіті, охороні здоров'я, закладах культури тощо (рис. 1).

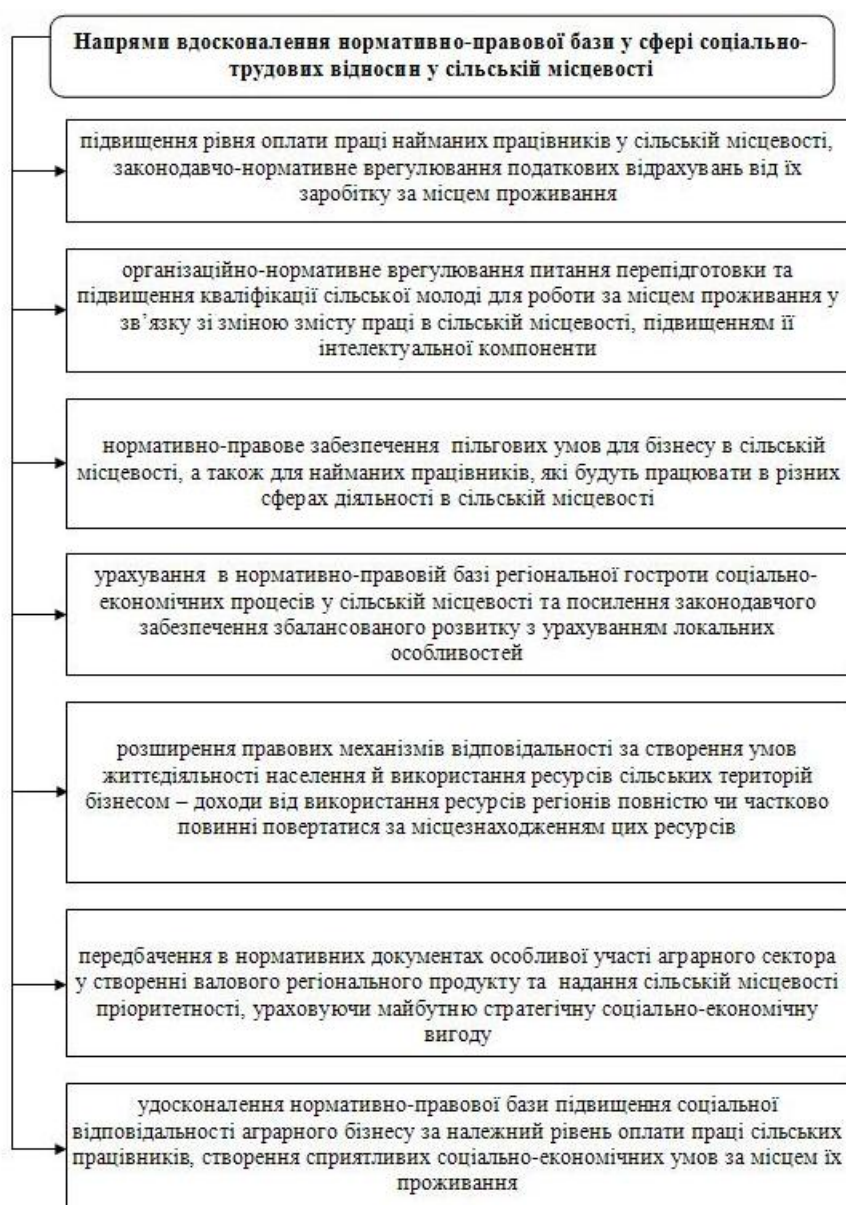

Рис. 1. Напрями вдосконалення нормативно-правової бази у сфері соціально-трудових відносин в сільській місцевості

Особливої уваги заслуговує проблема зростання меж периферійності в сільській місцевості. Склалася економічна ситуація, за якої будь-який вид діяльності вигідніше розвивати в міських поселеннях. Це стосується не лише виробництва продукції, а і її збуту. Виробництво товарів широкого вжитку й послуг має тенденцію до зосередження в центрах їх споживання. Територіальна концентрація виробництва та споживання товарів і послуг викликає зменшення економічної й соціальної активності на значних територіях, посилюючи їх периферійність. Характерними ознаками останніх є знелюднення поселень, зменшення щільності населення, зростання моноструктурності економічної діяльності, зниження забезпеченості та доступу до соціально-культурних послуг, зменшення доходів, поширення бідності тощо.

Оскільки регіональні особливості цих процесів досить різні, то в законодавчих і нормативних документах необхідно повніше враховувати саме регіональну гостроту соціально-економічних процесів у сільській місцевості. Основними суб'єктами, від яких залежить урахування особливостей взаємозумовлених аграрних і соціальних процесів у сільській місцевості, є держава, яка повинна посилити законодавче забезпечення збалансованого розвитку з урахуванням локальних особливостей, та органи місцевого самоврядування, які реалізують на місцях вимоги законодавства.

Необхідно розширити правові механізми відповідальності за створення умов життєдіяльності населення й використання ресурсів сільських територій бізнесом, який використовує сільськогосподарські угіддя чи інші ресурси, зокрема і трудові, територіальної громади, яка має економічні засоби — земельні, лісові, водні, територіальні та інші. У нормативно-правовій базі повинні знайти відображення положення, згідно з якими доходи від використання ресурсів регіонів, незалежно ким і де б вони не реалізовувалися, повністю чи частково повинні повертатися за місцезнаходженням цих ресурсів. Це сприятиме наповненню місцевих бюджетів, поліпшуватиме економічну й соціальну ситуацію в населених пунктах. У підсумку — зниження невиправданого скорочення сільського населення й сільських населених пунктів, яке за останні 10 років становило 348 одиниць, зменшення міжрегіональної міграції населення України, 70 % якої становлять жителі сіл.

Вимагає вдосконалення нормативно-правова база розподілу коштів державного фонду регіонального розвитку, який становить не менше одного відсотка обсягу доходів Державного бюджету України за певний рік. Конкретизації вимагає в цьому випадку механізм не лише регіонального розподілу цих коштів, 70 % яких розподіляється по регіонах згідно з чисельністю їх жителів, але й вираховування стану й потреб населення сіл, доступність селянам соціальних послуг, зокрема з урахуванням територіальної віддаленості, оскільки довжина вулиць сіл може сягати 5—7 км. Близько 30 % коштів фонду регіонального розвитку розподіляється між регіонами залежно від частки регіону у створенні валового регіонального продукту. У цьому випадку важливо передбачити в нормативних документах особливу участь аграрного сектора сільської місцевості у створенні валового регіонального продукту. У зв'язку з непаритетністю цін на промислову й аграрну продукцію частка сільських регіонів у створенні валового регіонального продукту може бути незначною, тобто значно меншою 75 % середнього показника по Україні. Однак, зважаючи на загальнонаціональні суспільні інтереси, сільській місцевості можна надати пріоритетність, ураховуючи майбутню стратегічну соціально-економічну вигоду. Тим більше, що 72 % сільських рад дотаційні більше, ніж на 50 %, що свідчить про вкрай обмежені можливості перспективного розвитку їх територіальних громад.

Удосконалення нормативно-правової бази функціонування регіональних агросоціальних систем є вкрай необхідним, оскільки кризова демографічна ситуація в Україні формується в основному сільським населенням. Саме серед цього населення найбільш глибокі депопуляційні процеси в Україні. Для них характерні зниження народжуваності, погіршення стану здоров'я населення, деформація шлюбно-сімейних процесів, виникнення соціального сирітства тощо. Такий демографічний розвиток сільського населення зумовлений значною мірою економічними процесами в сільській місцевості — зниженням зайнятості сільського населення за місцем проживання і зменшенням доходів, низьким рівнем життя, психологічними причинами, зумовленими невпевненістю в майбутньому тощо. Регіональна диференціація демографічної ситуації зумовлена комплексом різноманітних факторів — географічних, агроекологічних, соціально-політичних, структурно-виробничих, регіонально-галузевих, культурно-історичних, урбоекістичних та інших. Урахування їх при розробленні нормативно-правових актів дуже необхідне, оскільки подальше загострення демосоціальних процесів в сільських територіях може стати значною перешкодою для сталого розвитку України в цілому [2].

Важливу роль у розв'язанні зазначених вище проблем мають відіграти органи місцевого самоврядування, діяльність яких визначена в цілому в Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні» (далі Закон) [1]. У ньому подано визначення територіальної громади, яка формується на базі жителів, об'єднаних постійним проживанням у межах села, селища, міста, що є самостійними адміністративно-територіальними одиницями, або завдяки добровільному об'єднанню жителів кількох сіл, що мають єдиний адміністративний центр. У сільській місцевості такими громадами є жителі сіл, які входять до однієї сільради. Кількість сіл, які сьогодні входять до однієї сільради, різна за регіонами — від одного до шести. Є й громади, які сформувалися на базі селищ, до яких входять і села, або міськради, до яких входять села. У цілому по Україні у 2012 р. нараховувалося 10 278 сільрад, до яких входила переважна більшість сіл із загальної їх чисельності 28 450 одиниць. Організаційно-правовою основою місцевого самоврядування є повноваження рад. Виключною компетенцією останніх у сфері соціально-економічної діяльності є затвердження програм соціально-економічного та культурного розвитку, цільових програм з інших

питань місцевого самоврядування; встановлення місцевих податків і зборів та розмірів їх ставок у межах, визначених Законом; встановлення для підприємців, установ та організацій, що належать до комунальної власності відповідних територіальних громад, розміру частки прибутку, яка підлягає зарахуванню до місцевого бюджету; регулювання земельних відносин ставок земельного податку; благоустрою території населеного пункту; приватизації майна, надання в концесію об'єктів, управління майном та інші економічні, соціальні й екологічні питання, які належать до її компетенції.

Значну групу повноважень становлять власні (самоврядні) повноваження громади у сфері соціально-економічного та культурного розвитку сіл, забезпечення збалансованого економічного та соціального розвитку відповідної території, ефективного використання природних, трудових і фінансових ресурсів; залучення на договірних засадах підприємств, установ та організацій незалежно від форм власності до участі в комплексному соціально-економічному розвитку сіл, координація цієї роботи на відповідній території тощо (Ст. 27). Значні повноваження сільських рад і в галузі бюджету, фінансів, цін (Ст. 28), управління комунальною власністю (Ст. 29), у галузі житлово-комунального господарства, побутового, торговельного обслуговування, громадського харчування, транспорту і зв'язку, освіти, охорони здоров'я, будівництва (Ст. 30–32).

Оскільки агроекономічна діяльність пов'язана, насамперед, з регулюванням земельних відносин, то в Законі досить повно визначені повноваження виконавчих органів рад з питань встановлення ставки земельного податку, розмірів плати за надання під забудову земель, що перебувають у власності територіальних громад, установлення платежів за користування комунальними та санітарними мережами населених пунктів; справляння плати за землю. До делегованих повноважень належать контроль за додержанням земельного законодавства, реєстрація суб'єктів права власності на землю, реєстрація права користування землею й договорів на оренду землі; видача документів, що посвідчують право власності і право користування землею; координація діяльності місцевих органів земельних ресурсів тощо (Ст. 33).

Відзначені вище повноваження місцевих органів влади в галузі соціально-економічного розвитку та земельних відносин створюють важливу економічну платформу для господарської діяльності сільських громад і їх виконавчих органів. Проте більшість місцевих бюджетів дотаційні, а в деяких з них дотації становлять 70 % і більше. Це призводить до того, що діяльність сільських територіальних громад утримується в основному за рахунок державного бюджету. В умовах обмеженої можливості державного бюджету й нестачі фінансових ресурсів назрілим є вдосконалення діяльності місцевого самоврядування. Тому на сьогодні розроблений проект Концепції реформування місцевого самоврядування й територіальної організації влади. Важливо, щоб у зазначеній Концепції знайшли відображення питання не лише децентралізації владних повноважень, а й економічні механізми поточного і стратегічного розвитку сільських населених пунктів. Серед таких питань, які впливають з попереднього аналізу, є питання реєстрації суб'єктів економічної діяльності крупних агротоваровиробників за місцем оренди земельних ділянок і сплата податків до місцевих сільрад, підвищення соціальної відповідальності аграрного бізнесу на територіях, де орендуються земельні паї, за зайнятість місцевого населення в підвідомчій йому сфері економічної діяльності, оскільки земля як засіб праці передана землекористувачу для підприємницької діяльності. Це важливо для зменшення безробіття селян і збільшення можливості їх праці за місцем проживання. Необхідно включити до нормативно-правових документів і положення про соціальну відповідальність бізнесу за належний рівень оплати праці сільських працівників, створення для них належних соціальних умов за місцем їх проживання тощо.

Необхідно розробити додаткові правові важелі впливу громади на розвиток сільських територій шляхом спільного пошуку гармонізації відносин бізнесу, місцевої громади і влади, підвищення між ними партнерських відносин у вирішенні питань комплексного і збалансованого довгострокового розвитку регіонів (рис. 2).

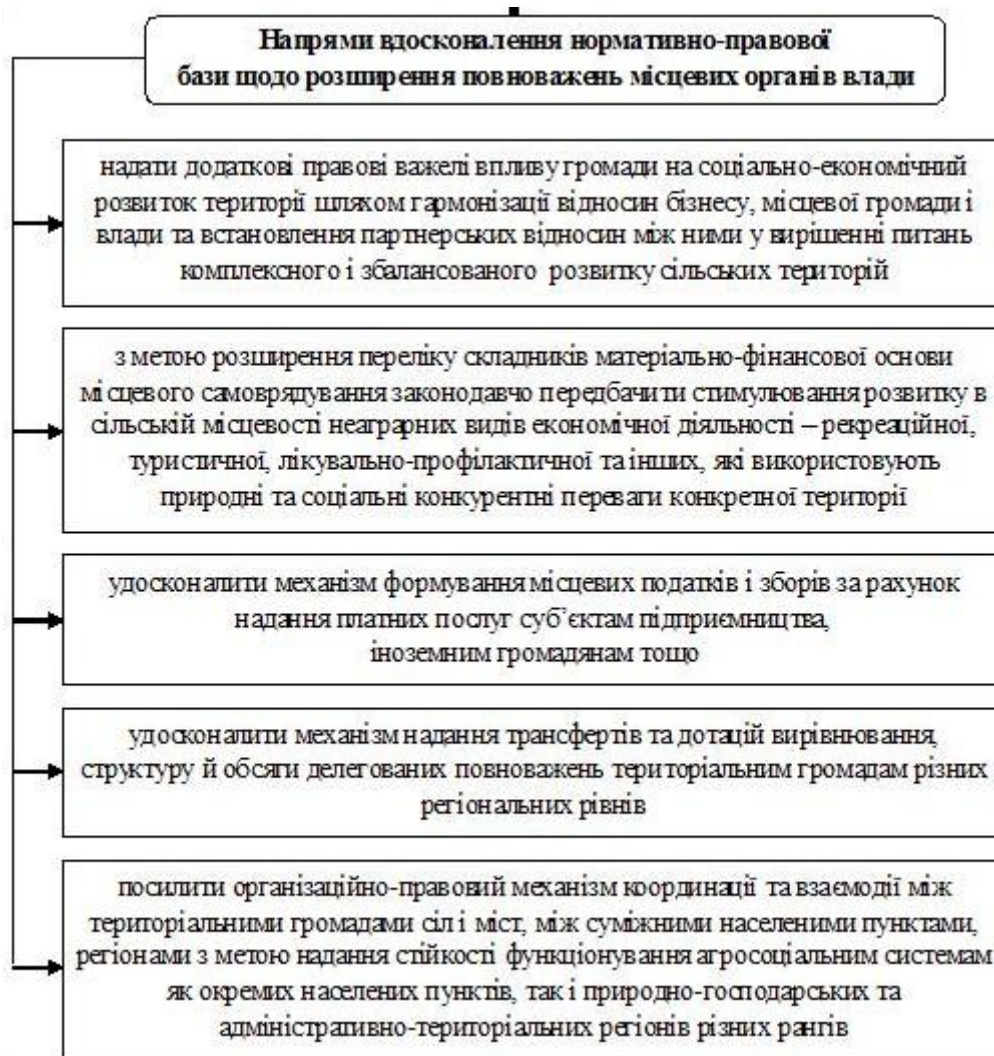

Рис. 2. Напрями вдосконалення нормативно-правової бази розширення повноважень місцевих органів влади

Економічними суб'єктами повинні виступати агроформування незалежно від організаційно-правових форм господарювання чи величини (великий, середній і малий) бізнесових агроформувань, що провадять економічну діяльність на території громади, включаючи і селянські господарства, зокрема ті, обсяги земельних площ яких перевищують 1 га землі. Важливим напрямом діяльності місцевої влади є розширення переліку складників матеріально-фінансової основи місцевого самоврядування. Хоч земельні ресурси є головними у визначенні економічної діяльності, однак вони можуть бути не єдиними ресурсами. Необхідно законодавчо передбачити стимулювання розвитку в сільській місцевості та неаграрних видів економічної діяльності. Серед них — рекреаційна, туристична, лікувально-профілактична та інші, які використовують природні та соціальні конкурентні переваги кожного регіону. Вимагає вдосконалення й механізм формування місцевих податків і зборів за рахунок надання платних послуг суб'єктам підприємництва, іноземним громадянам тощо. Варто вдосконалити також механізм надання трансфертів та дотацій вирівнювання, структуру й обсяги делегованих повноважень територіальним громадам різних регіональних рівнів.

Оскільки органи місцевого самоврядування не ізольовані у своїй діяльності, а є елементами територіально-суспільних систем більш високого рангу, то для забезпечення збалансованого соціально-економічного розвитку необхідна координація й тісна взаємодія між територіальними громадами сіл і міст, між суміжними населеними пунктами, регіонами. І хоч найбільша відповідальність за збалансований ріст і розвиток регіону покладена на суб'єкти підприємницької діяльності як основні суб'єкти, що використовують робочу силу та здійснюють оплату праці, а також

формують місцеві бюджети, однак орієнтація на діяльність лише місцевих підприємців в умовах нестабільності й динамічності економічних процесів недоцільна. Більш стабільною може бути система, яка базується на засадах інтеграції в межах певного регіону. Так, територіальні громади сіл і міст можуть утворювати єдину агропромислову соціально-економічну систему, де ядром, яке координує економічну діяльність в центрі і на периферії, є місто. Збалансований їх розвиток буде корисним як для села, так і для міста, зокрема з питань підготовки робочої сили, підвищення її кваліфікації в місті, зайнятості. Отже, освітні послуги можуть надаватися багатьом територіальним громадам сіл. Це саме стосується і медичних, культурних, фінансових, консалтингових та інших послуг. Партнерські відносини центра й периферії, злагоджена діяльність бізнесу, громади і влади надасть більшої стійкості функціонування агросоціального системам територіальних громад як окремих населених пунктів, так і природно-господарських та адміністративно-територіальних регіонів різних рангів.

Висновки. Зважаючи на зазначене, можна зробити висновки про те, що за період трансформаційних процесів в аграрному секторі економіки соціально-демографічні процеси в сільській місцевості виявилися переважно негативними. Це стосується як погіршення демографічної ситуації, так і економічної — зниження рівня зайнятості сільського населення, зменшення частки найманих працівників, погіршення демоекономічних та соціально-економічних ситуацій у сільській місцевості, зростання технологічної поляризації вертикально-горизонтально організованих агропромислових формувань і суб'єктів аграрної діяльності інших організаційно-правових форм та господарств населення тощо. Це вимагає негайного розроблення нових законів та нормативно-правових актів, які стосуються конкретних економічних відносин під час виробництва продукції між підприємцем і найманим працівником, сукупності відносин між суб'єктом підприємництва й органами місцевого самоврядування та населенням, де орендуються земельні паї (частки), а також міжрегіональних (і глобальних) відносин в економічній, соціальній, науково-технічній та інших сферах діяльності.

Список використаної літератури

1. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні»: за станом на 23.10.2013 [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. — Офіц. вид. — Відомості Верховної Ради України. — 1997. — № 24. — Ст. 170. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>
2. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної цільової програми розвитку українського села на період до 2015 року»: за станом на 01.11.2013 [Електронний ресурс] / Кабінет Міністрів України. — Офіц. вид. — Офіційний вісник України — 2007. — № 1158. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1158-2007-п>
3. Прокопа І. В., Беркута Т. В. Господарства населення в сучасному аграрному виробництві і сільському розвитку / Прокопа І. В., Беркута Т. В.; К.: Ін-т екон. та прогнозув. НАН України, 2011. — 240 с.
4. Системно-комплексне оцінювання потенціалу сталого розвитку України / О. М. Алимов, В. В. Микитенко, І. М. Лицур, І. В. Драган, В. Ю. Худолей, О. О. Демешок, О. С. Гребенюк. — К.: Державна установа «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України», 2013. — 88 с.
5. Українська модель аграрного розвитку та її соціоекономічна переорієнтація: наук. доп. / [О. М. Бородіна, В. М. Геєць, А. О. Гугоров та ін.]; за ред. В. М. Гейця, О. М. Бородіної, І. В. Прокопи; НАН України, Інститут економіки та прогнозування. — К., 2012. — 56 с.

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОЙ БАЗЫ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ РЕГИОНАЛЬНЫХ АГРОСОЦИАЛЬНЫХ СИСТЕМ

ОЛЬШАНСКАЯ А.В.

ГВУЗ «Киевский национальный экономический университет имени Вадима Гетьмана»

Цель. Выявление основных проблем и поиск направлений совершенствования нормативно-правовой базы в сфере социально-трудовых отношений в региональных агросоциальных системах и составляет цель данного исследования, поскольку является чрезвычайно важным этапом для формирования стратегии усиления социальной ориентации функционирования аграрного сектора экономики Украины в целом.

Методика. Основными методами исследования являются системный подход (для выявления главных аспектов функционирования региональных агросоциальных систем), индуктивный метод (для формирования эффективных подходов для совершенствования нормативно-правовой базы функционирования региональных агросоциальных систем).

Результаты. Проанализированы основные социально-экономические проблемы, возникшие за период трансформационных процессов в аграрном секторе экономики Украины. Определена необходимость усовершенствования и нормативно-правового регулирования агросоциальных отношений, более полного сбалансирования социальных особенностей развития села и развития агропроизводства.

Научная новизна. Определено, что формирование эффективной стратегии усиления социальной ориентации функционирования аграрного сектора экономики Украины зависит от поэтапного совершенствования нормативно-правовой базы функционирования региональных агросоциальных систем.

Практическая значимость. Обоснованы основные направления совершенствования нормативно-правовой базы функционирования региональных агросоциальных систем, что является важным фактором ускоренного экономического развития аграрного сектора экономики.

Ключевые слова: *региональные агросоциальные системы, социально-трудовые отношения, нормативно-правовая база.*

IMPROVEMENT OF THE NORMATIVE AND LEGAL FRAMEWORK FOR THE FUNCTIONING OF REGIONAL AGROSOCIAL SYSTEMS

OLSHANSKA O.

SHEI "Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman "

Purpose. Identification of key issues and searching ways of improving legal and regulatory framework in the field of social and labor relations in the regional agrosocial systems is the purpose of this research because it is a very important step for the formation of a strategy for strengthening the functioning of the social orientation of the agricultural sector of Ukraine's economy.

Methodology. The main methods of research is a systematic approach (to identify the main aspects of the functioning of the regional agrosocial systems), the inductive method (for the formation of effective approaches to improve the legal framework for the functioning of the regional agrosocial systems).

Findings. In this article were analyzed the main socio-economic problems arising during the period of transformation processes in the agricultural sector of Ukraine: were identified the need of the improvement and legal regulation of agrosocial relations, better balancing the social features of rural development and the development of agricultural production.

Originality. It is determined that the formation of an effective strategy to strengthen the functioning of the social orientation of the agricultural sector of Ukraine's economy depends on the iterative improvement of the legal framework for the functioning of the regional agrosocial systems.

Practical value. It is substantiated the main directions of improvement of the normative and legal framework for the functioning of the regional agrosocial systems, which is an important factor in the accelerated economic development of the agricultural sector of economy.

Keywords: *regional agrosocial system, social and labor relations, normative and regulatory framework.*